

діяльності торговельних підприємств є важливою умовою їх економічної стійкості та конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Сарай Н. І. Стратегічне управління економічною стійкістю торговельних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1779>.
2. Крикавський С. В., Чернописька Н. В. Логістика та управління ланцюгами постачання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021.
3. Organisation for Economic Co-operation and Development. OECD Economic Outlook. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org>.

Чумак М. Є., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА У ГЛОБАЛЬНИХ РИНКОВИХ ВІДНОСИНАХ

У сучасному світі проблема ефективного використання природних ресурсів та зменшення негативного впливу на довкілля стає однією з найважливіших для розвитку економіки. Традиційна лінійна модель економіки, яка базується на принципі «взяти – виробити – використати – викинути», призводить до швидкого виснаження природних ресурсів та накопичення великої кількості відходів. Саме тому все більшої актуальності набуває концепція циркулярної економіки, яка передбачає повторне використання ресурсів, мінімізацію відходів та створення замкнених виробничих циклів.

Циркулярна економіка розглядається як один із ключових інструментів досягнення сталого розвитку, оскільки вона дозволяє поєднати економічне зростання із збереженням природного середовища. У глобальних ринкових відносинах ця модель набуває особливого значення, оскільки міжнародна торгівля, глобалізація виробництва та зростання споживання значно підсилюють навантаження на природні ресурси.

Метою даної роботи є дослідження сутності циркулярної економіки, її ролі у глобальних ринкових відносинах та перспектив її розвитку в сучасному світі.

Циркулярна економіка – це модель економічного розвитку, яка спрямована на максимально ефективне використання ресурсів, продовження життєвого циклу продукції та мінімізацію відходів. Основна ідея цієї концепції полягає у створенні системи, де матеріали та ресурси використовуються повторно, а відходи одного виробництва можуть слугувати сировиною для іншого.

Основними принципами циркулярної економіки є скорочення використання природних ресурсів, повторне використання продукції та переробка відходів. Також важливим є екологічне проектування товарів, яке передбачає створення продукції з урахуванням можливості її подальшої переробки або повторного використання.

На відміну від лінійної економіки, циркулярна модель передбачає замкнений цикл виробництва та споживання. У такій системі ресурси не втрачаються після використання, а повертаються у виробничий процес. Це дозволяє зменшити потребу у нових ресурсах, скоротити обсяги відходів та знизити негативний вплив на навколишнє середовище.

У сучасній глобальній економіці циркулярна модель відіграє важливу роль у формуванні нових підходів до виробництва, торгівлі та споживання. Вона сприяє розвитку інноваційних технологій, підвищує ефективність використання ресурсів та створює нові можливості для бізнесу. Впровадження принципів циркулярної економіки змінює структуру міжнародної торгівлі. Зростає попит на вторинну сировину, екологічні технології та послуги з переробки відходів. Компанії все частіше використовують моделі повторного використання матеріалів, ремонту продукції та її модернізації. Важливу роль у розвитку циркулярної економіки відіграють транснаціональні корпорації, які мають значні ресурси для впровадження інноваційних технологій та екологічних стандартів. Багато міжнародних компаній активно впроваджують програми переробки, зменшення відходів та використання відновлюваних ресурсів.

Крім того, циркулярна економіка сприяє розвитку нових бізнес-моделей, таких як спільне використання ресурсів, оренда продукції замість її купівлі та сервіси з відновлення товарів. Такі підходи дозволяють підвищити ефективність використання ресурсів та зменшити екологічне навантаження.

У багатьох країнах світу циркулярна економіка вже стала важливою

частиною державної економічної політики. Особливо активно ця концепція розвивається в країнах Європейського Союзу, де прийнято низку стратегій та програм, спрямованих на зменшення відходів та підвищення ефективності використання ресурсів.

Європейський Союз реалізує спеціальний план дій щодо розвитку циркулярної економіки, який передбачає впровадження нових стандартів виробництва, підтримку інновацій та розвиток інфраструктури переробки відходів. Це сприяє формуванню нових ринків та створенню робочих місць у сфері екологічних технологій.

Позитивний досвід також мають такі країни, як Нідерланди, Німеччина та Швеція, де активно впроваджуються технології переробки відходів, повторного використання матеріалів та виробництва екологічної продукції.

Важливу роль у розвитку циркулярної економіки відіграють міжнародні організації, які підтримують екологічні ініціативи, сприяють обміну досвідом між країнами та фінансують інноваційні проекти.

Перехід до циркулярної економіки відкриває значні можливості для розвитку світової економіки. Він дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів, зменшити витрати виробництва та створити нові ринки для екологічних товарів і послуг. Разом з тим існують певні проблеми та бар'єри для впровадження цієї моделі. До них належать недостатній рівень розвитку інфраструктури переробки відходів, високі початкові інвестиції у нові технології та недостатня поінформованість населення щодо важливості раціонального використання ресурсів. Для подальшого розвитку циркулярної економіки необхідно вдосконалювати законодавство, стимулювати інновації та розвивати міжнародну співпрацю у сфері екологічних технологій. Важливим також є формування відповідальної поведінки споживачів та підтримка екологічно орієнтованого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційна Україна: соціально-економічні проблеми розвитку. Київ: НАН України, 2015. 336 с.
2. Буркинський Б. В., Галушкіна Т. П. Зелена економіка через призму трансформаційних зрушень в Україні. Одеса: ПРРЕД НАН України, 2011. 348 с.
3. Kirchherr J., Reike D., Hekkert M. Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, Conservation and Recycling*. 2017. Vol. 127. P. 221-232.

4. Ghisellini P., Cialani C., Ulgiati S. A review on circular economy: The expected transition to a balanced interaction of environmental and economic systems. *Journal of Cleaner Production*. 2016. Vol. 114. P. 11-32.
5. Ellen MacArthur Foundation. *Towards the Circular Economy: Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition*. Isle of Wight, 2013. 98 p.
6. European Commission. *Circular Economy Action Plan*. Brussels: European Commission, 2020.
7. United Nations Environment Programme. *Global Environment Outlook*. Nairobi: UNEP, 2019. 708 p.

Канд. екон. наук Яковенко В. С., Таптунова Д. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ВОЄННОГО ЧАСУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах воєнного часу збутова діяльність торговельних підприємств зазнає суттєвих змін під впливом логістичних ускладнень, трансформації споживчого попиту та зростання ризиків господарювання. У зв'язку з цим дослідження особливостей організації збуту в кризових умовах є актуальним для забезпечення стійкості та безперервності діяльності підприємств. Метою роботи є дослідження впливу воєнного часу на організацію збутової діяльності торговельних підприємств та визначення основних напрямів її адаптації до сучасних умов функціонування. У роботі використано методи аналізу, узагальнення, порівняння та систематизації для виявлення основних змін у збутовій діяльності торговельних підприємств в умовах воєнного часу.

Воєнний час суттєво трансформує умови функціонування торговельних підприємств, що безпосередньо позначається на організації їх збутової діяльності. У мирний період система збуту зазвичай формується з урахуванням прогнозованості попиту, стабільності логістичних маршрутів, відносної безпеки господарського середовища та сталості взаємодії з контрагентами. Водночас в умовах війни торговельні підприємства змушені діяти в ситуації постійної невизначеності, швидкої зміни кон'юнктури ринку, порушення транспортних ланцюгів, зниження платоспроможності споживачів і підвищення операційних ризиків. Це вимагає перегляду традиційних підходів до організації збутової діяльності та переходу до адаптивних і ризик-орієнтованих моделей управління.